

ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ ΣΠΥΡΟΓΛΟΥ

Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής
Παιδιατρικής Γαστρεντερολογίας
Ιατρική Σχολή Α.Π.Θ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΊΜΒΡΙΟΣ

Διευθυντής - Χειρουργός
Χειρουργική Κλινική Μεταμοσχεύσεων Α.Π.Θ.
«Ιπποκράτειο» Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης

ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΗΠΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΩΝ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Αθήνα 2011

ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΗΠΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΤΩΜΑΤΙΚΟ ΔΟΤΗ

Διονύσης Βροχίδηζ, Peter Metrakos

Η πρώτη μεταμόσχευση ολικού ήπατος (Orthotopic Liver Transplantation, OLTx) σε άνθρωπο πραγματοποιήθηκε από τον Thomas Starzl στο Denver των ΗΠΑ, την 1η Μαρτίου του 1963, σε ένα παιδί τριών ετών που είχε αναπτύξει ηπατική κίρρωση από ατρησία χοληφόρων. Ο μικρός αυτός ασθενής κατέληξε μέσα στο χειρουργείο από ακατάσχετη αιμορραγία.¹

Λίγοι συνειδητοποιούν ότι η εφαρμογή της OLTx στην κλινική πράξη, τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά, ξεκίνησε κατά κύριο λόγο με την ανάπτυξη της παιδιατρικής OLTx. Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι επόμενες τέσσερις μεταμοσχεύσεις πραγματοποιήθηκαν σε ενήλικες, καμία από αυτές δεν ήταν επιτυχημένη. Για το λόγο αυτό, ο Starzl σταμάτησε να πραγματοποιεί OLTx σε ανθρώπους για τρία ολόκληρα χρόνια. Ωστόσο, ξεκινώντας ξανά το 1967, και αφού είχε λύσει στο πειραματικό χειρουργείο κάποια βασικά τεχνικά προβλήματα, πραγματοποίησε στη σειρά οκτώ πετυχημένες ορθοτοπικές OLTx, όλες σε νεογνά ή παιδιά.¹ Από τους οκτώ αυτούς λήπτες, οι τέσσερις κατέληξαν μέσα σε διάστημα έξι μηνών εξαιτίας οξείας απόρριψης του μοσχεύματος. Άλλοι δύο κατέληξαν μέσα στο δεύτερο μετεγχειρητικό έτος από υποτροπή ηπατοκυτταρικού καρκίνου. Ο έβδομος λήπτης επιβίωσε σχεδόν τρία χρόνια, για να καταλήξει τελικά από χρόνια απόρριψη του μοσχεύματος. Ο τελευταίος λήπτης, ένα κοριτσάκι που έπασχε από ατρησία χοληφόρων και ηπατοκυτταρικό καρκίνο, μεταμοσχεύθηκε στις 20 Ιανουαρίου του 1970. Βρίσκεται ακόμη στη ζωή και αποτελεί το λήπτη ηπατικού μοσχεύματος με τη μακρότερη επιβίωση ως σήμερα. Μάλιστα, από το 1994, δεν λαμβάνει καθόλου ανοσοκαταστολή.²

Από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η πρώτη OLTx σε παιδί πραγματοποιήθηκε από τον Roy Calne στο Cambridge της Μεγάλης Βρετανίας, στις 6 Ιουνίου του 1968. Ο λήπτης αυτός έπασχε από ατρησία χοληφόρων και κατέληξε διεγχειρητικά. Η πρώτη τεχνικά επιτυχής παιδιατρική OLTx στην Ευρώπη πραγματοποιήθηκε στο Hannover της Γερμανίας, στις 17 Μαρτίου 1971. Ο ηλικίας 17 μηνών λήπτης, που έπασχε από ατρησία χοληφόρων, κατέληξε τον δεύτερο μετεγχειρητικό μήνα από μαζική αιμορραγία, η οποία προκλήθηκε από διαδερμική ηπατική βιοψία.² Στην Ελλάδα, η πρώτη μεταμόσχευση ήπατος σε παιδί διενεργήθηκε το 1992 από τον Α. Αντωνιάδη και συν. στη Θεσσαλονίκη, σε ένα αγόρι 6 μηνών που έπασχε από χολική κίρρωση, που οφειλόταν σε ατρησία των χοληφόρων. Το παιδί αυτό βρίσκεται στη ζωή σήμερα.

Από το 1963 έως και το 1977, η ετήσια επιβίωση των παιδιών που λάμβαναν ηπατικά μοσχεύματα ανήλθε από 34% στο 62%. Η σημαντική αυτή αύξηση της επιβίωσης οφείλεται στη βελτίωση των εγχειρητικών τεχνικών, χωρίς να έχει σημειωθεί κάποια ιδιαίτερη πρόοδος στον τομέα της ανοσοκαταστολής.³ Ωστόσο, στις αρχές της δεκαετίας του '80, η προσθήκη της κυκλοσπορίνης Α στη φαρμακευτική αγωγή ελαχιστοποίησε τα ποσοστά οξείας απόρριψης των ηπατικών μοσχευμάτων και οδήγησε το ποσοστό της ετήσιας επιβίωσης των παιδιών που υποβλήθηκαν σε ορθοτοπική OLTx στο εντυπωσιακό 92%.⁴

Ο επίσημος διαχωρισμός της ορθοτοπικής OLTx σε ενήλικων και παιδιών πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 1986, όταν συναντήθηκαν εκπρόσωποι από τα οκτώ μεταμοσχευτικά κέντρα του κόσμου στα οποία είχαν πραγματοποιηθεί έως τότε πάνω από 20 OLTx ανά κέντρο (Boston, Brussels, Cambridge, Dallas, Hannover,